

perviga tečaja „Novic“, v Tomčevim podobarstvu izrekli. Mnogo učenih in neučenih ga je že vidilo, farmani ga vseskozi vidijo, in vsakimu zmerej enako dopade. Nobeniga dobrotnika še za njegov dar ni grevalo.

To delo pa — s samimi prostovoljnimi darji farmanov plačano, sta dva stranska oltarja in kancelj, vse čisto novo do zadnje bilke. Vse je srečno izpeljano, lepemu zidovju Rimskega izraza in pa velikemu oltarju (Marije vnebovzétja) čisto primérjeno, celó barva na stebrih, tablicah, vdobkih je tako razdeljena, kakor h celóti pristije. Večina kaže kararski marmor, drugi deli so zelenkasto, modro ali rudečkasto marmorirani, stebri pa, po barvah egipčanski marmor, lepoto cele sestave sosebno povzdigujejo. Posamezni deli so z dobro pozlačenim kinčcem razumno nakitjeni. To od oboda. Kar pa podobe vtiče, se vsakimu zdijo vse ljubeznjive: življenje je léšu vdihnil, na obraz dušo vlil, vsaki podobi njenino. Podoba sv. Petra na desnem oltarju ti kaže resskalo, možá vsim napadom pekla nevkremljiviga. V podobi svete Magdalene vidiš dušo, ki je po dolgim iskanji Bogá, in v njem svoje zveličanje našla — mil, vabljev pogléd. Tudi podobe ob stranéh teh dvéh svetnikov kažejo po legi obléke in celi postavi, de iz roke umétnika izhajajo.

Ta dva oltarja še bolj olepsati, služite dve tabli v olji na platno od slavniga gosp. Langusa narejene. Kažejo veliko ljubezen Odrešenika in njegove deviške Matere do človeških otrok: mile podobi, vsaki vlak po natori. Zasluga Tomca pri teh tablih so lépi obročki, še bolj pa priméra k celimu delu, kér je on višino in širjavo razmotril, in po njej obrazke naročil.

Neumétnika bi bilo delo zvilo; prostora bi ne bil imél kje dobiti. To pa mojiga mojstra ni veliko veličalo: zapreke so se mogle umétnosti vклонiti. Delo se je tako razmerilo, de mu ni tesnota v okom hodila. Taka je z kanceljnam, ki ga ni bilo mogoče kam drugam, ko na mesto poprejšnjiga spraviti, namreč blizo pred Magdalenin oltar. Modra razméra je storila, de kancelj lepoto oltarja povikša, namesti de bi jo zakrival, kakor se je bilo bati.

Pri kanceljnu, ki je sosebno dober kup storjen, se sicer ne smé iskati množa kinča, ki se pri imenitnih delih te baže najde, pa ne pogrésa se tudi ničesar: več je vreden kakor je veljal. Sosebno lepoto mu dajajo tri božje čednosti, ki so ko osebe v basrelif vrézane: misel in izpeljavo pohvali, kdor jih vidi.

Vse podobe in mnogo kinča so čisto in dobro pozlačene. Tome rudečiga, siviga in zeleniga loša ne terpi, in práv ima: to v kvar hodi celóti, in čistost manjša.

Bog ohrani cerkvi mladiga umétnika dolgo lét terdniga, de za božjo čast in povzdigo pobožnosti še dosti božjih hiš tako vredno olépsa!

V Braslovčah sv. Miklavža dan 1848. M. Stojan.

Šole na kmetih.

Vesélo je, de so se ljudjé dobrih svetov Novic in družih opominov za napravo šol poprijeli. Posebno pohvalim v pričijočim stavku Gorence v Gorjanski tehantii. V kratkim so napravili šole v Kamni Gorici, v Gradi, na Bištrici v Bohinji, v Ratečah, in to léto tudi na Jesenicah. Pri napravi Jeseniške šole gré posebna hvala gosp. Ruardu, in gosp. Kosu. Gosp. fajmošter Hjerne Bizjak so si pa s svojim neutrudljivim prizadevanjem za to napravo tudi posebno hvalo zaslužili.

Zdej so torej po vsih farah Gorjanske tehantije šole razun na Dolgim (Lengenfeld). Škoda, de tudi v ti fari ni dosti za šolo vnetih ljudjé, de bi jo napravili, kar mislim, de bi se s serčno dobro voljo kmalo narediti dalo, zató kér je fara še precej premožna, in bi dohodke za učitelja in druge reči kmalo skupej spravi-

vila. Eni možjé te fare, posebno Janez Janša, po domače Železnik, Jože Vilman in Jože Šetina so se že enkrat za to napravo poganjali, kér pa prave podpore niso imeli, so tedej tudi sami opustili, in tako je že večkrat pognana reč zopet zaspala. Bog daj, de bi se starši te fare kmalo svoje mladine usmili, in de bi je ne, kakor zde, brez vsiga uka do 9. ali 10. léta doma okrog letati ali pa živino pasti pustili!

Šolske reči v Šmartnem pri Litli.

V predzadnjim listu Novic se bere, de v Šmartnem vsakdanje šole za otroke zavoljo tega ni, kér derv za šolo noče nobeden zastonj dajati.

Derv za šolsko kurjavo zastonj! — nobeniga še nismo prosili, in tudi dozdej jih ni nobeden zastonj dajal. Večidel so imele grajšine dolžnost za šolo derva dajati in tudi za kurjavo in snažnost učilnice skerbeti in to v denarjih plačevati. Zdej pa, ko je zaveza med podložniki in grajšaki nehala, bodo se vé de tudi ti to dolžnost otresovali. Kantonska gospóska je pa imela dolžnost denarje vkupej spravljati, in vsako léto tistimu jih odrajtati, kteri je to skerb na se vzel. Podpisani učitelj je to skerb že dve léti na sebi imel in s svojim malim zaslužkam v Šmartnu šolo na vso moč podpiral. Zdaj pa, ko vidi, de je kantonska gosposka že več lét svojo dolžnost popolnoma v nemar pustila in on od nobene strani povračila ne dóbi, ne more več te skerbí nase jemati. Kantonska gosposka je tedej kriva, de toliko otrok brez vsiga šolskiga uka v nevednosti ostati mora. Ako bi bilo več tacihi kantonskih gosposk na Krajskim, ki bi bile za šole tako malo vnete, bi si slovenski narod pač malo pridobil in za narodnost, ktero so Cesar vsim narodom zvesto obljubili, bi gróžno gróžno žalostno ostalo.

Leop. Kančnik, učitelj.

Zastran šolskih derv.

Pogosto se sliši, de šole nimajo derv. V Šmartnem pri Litli so neki zató clo šole opustili. To je žalostno slišati. Toraj menim, de je čas, de povém, kako se za Šentjansko šolo derva preskerbljujejo. Kadar je pred nekoliko léti Šentjanska fara čisto iz svoje moči novo šolo napravila, ni bilo nikogar, de bi bil derva za šolo dajal. Mislili smo, kako bi jih pripravili? Kar na enkrat častitljivimu gosp. fajmostru, N. Ciglarju v glavo pade, ter ukažejo, de mora vsaki šolar vselej, kader bo derv zmanjkalo, eno poléno seboj prnesti. To se zgodi. Otroci so derva nosili, de jih je bilo veselje viditi, in po tem šola ni nikdar več merzla bila.

L. Pintar.

Černe bukve za novo muziko.

Rajniki Stanič — Bog jim daj dobro! — so si poslednje dni silo veliko prizadevali lepo društvo pri nas vtemeliti ne terpinčiti žival. Lepo in hvale vredno je to; ljuba živinca je božji dar. Naj bi pa blagi Stanič še zde, živeli, veliko lepši in potrebniši družbino bi začeli zoper terpinčenje poštenih ljudjé, ki so tudi božja — in pa nar imenitnejši stvar.

Kar se nam je ljuba svoboda prikazala, je veliko ljudjé po mestih in tergih nekaj živinski, mačkini duh obsedel, in ta hudi duh jih je peklensko godbo naučil, de njegovim angeljem veselje delajo, poštenim ljudem pa grózo in strah, ter morijo mirne, poštene ljudjé. Gerdo delo takih mačkorezov v černe bukve z gorečim jeklam zapišem, naj bi opeklo gerduham spijočo vést!

V mestici B — je mestni uradnik s svojo ženko mirno živel. Sinka mu je povila, ki je bil staršev veselje in pa edino blagó. Kdo bi bil mislil, de bo dete poprejšrota, kakor ateja klicalo, in njegova mati zapušena vdova. Mačkina godba je to storila. Človeka ni, ki bi brez